

ZENEI ÉLET ÉS ZENEI TANULMÁNYOK KRAKKÓBAN

Másfél évvel ezelőtt, 2016 őszén kezdtem meg hárfás zenei tanulmányaimat a „szomszédos” Krakkóban, pontosabban a nagyhírű Krakkói Zeneakadémián (lengyelül: *Akademia Muzyczna w Krakowie*). Tőlünk eltérően itt nem szeptemberben, hanem október első napjaiban kezdődik a tanév. Az egyik legelső élményem az volt, hogy a lengyel fiatalok mennyivel anyagiásabbak, mint mi, magyarok. Beiratkozás és beköltözés után szinte mindenki azonnal dolgozni kezdett, még hozzá a „zeneiparban”, tehát vendéglőkben, hétvégi bálókban és esküvőkön. Úgy tűnt, hogy a gyakorlatias lengyel zenei oktatás is erre igyekszik felkészíteni a zenésztanulók többségét.

Az azóta eltelt idő alatt én is több koncerten szerepelhettem, igaz, nem az előbb említett szerződéses módon. Részem volt szerzetes urakkal meghitt templomi zenélésben, de olasz nemzetközi operaszínház szuperprodukciójába is beválogattak. Írásomban ezekről a tapasztalataimról szeretnék beszámolni, beleértve néhány koncerthelyszín leírását is. Mivel itthon, Magyarországon csak általános- és középiskolásként léptem fel, akadémiai tapasztalataim pedig nincsenek, így természetesen nem tudok összehasonlítást tenni, hogy miben hasonló vagy különböző a két ország rendszere.

Egy nemzet kultúrájának színvonalát általában pontosan tükrözi a művészeteknek, koncerteknek, kiállításoknak otthont adó épületek minősége és szépsége. A világszínvonalú lengyel zenei élet önmagához méltó koncerttermeket igényel. Krakkóban és környékén ez az igény kielégítődni látszik a mögöttünk álló évtized három nagy építészeti eredményével: a Krzysztof Penderecki világhírű zeneszerző nevét viselő épülettel Łusławice városánál, az ICE Kraków Kongresszusi Központtal és a Krakkói Operával a város szívében, továbbá az Akadémia új épületeivel, melyek építése most kezdődik.

Mindenekelőtt azonban a sokak által jól ismert, Krakkó főterén (*Rynek*) álló, 1257-ben épült és közel 800 éves Posztócsarnokról (*Sukiennice*) kell szólni, ahol tavalyelőtt ősszel léphettem fel önálló műsorral, néhány nappal a városba érkezésem után. A szüleimmel az elválás miatt kissé szomorúan látogattuk meg az emeleti galériát, és csodáltuk meg Jan Matejko 8-10 méteres historikus képeit. Nem gondoltam volna akkor, hogy néhány nap múlva dr. Körmeny Adrienne, magyar főkonzul asszony, valamint dr. Nedeczky Sándor konzul úr és felesége váratlan meghívására közel 300 ember előtt szerepelhetek itt az óriási festmények mellett az október 23-ai ünnepségen. Hálás vagyok nekik és innen is köszönöm, hogy segítettek a beilleszkedésben. Persze a képzőművészeti galériát minden turistának ajánlom, mert nemcsak a csarnok lenti, borostyánékszeres része érdekes!

1956-os ünnepség és a
2016/17-es Magyar Kulturális Év megnyitása

Előadás közben

A Krzysztof Penderecki Európai Zenei Centrum (*Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego*) 2005 óta működő előadóművészeti és oktatási nonprofit szervezet. A Centrumnak otthont adó kivételes szépségű łusławice-i épületet 2013. május 21-én adták át. A város zajától messze, szabályos „zöldmezős beruházásként” építették meg mezőgazdasági művelésű földek közepén. Hangversenyterme Európa legjobbjai közé sorolható, ezt tanúsítják mind az itt fellépett művészek, mind a hangmérnök-szakértők. Kifogástalan akusztikai élményre tervezett, 650 fő befogadására alkalmas koncerttermével, 210 négyzetméteres színpadával és szabadtéri koncertekre alkalmas teraszával rövid idő alatt az előadóművészetek és kulturális események központjává vált a helyi közösségeken belül és kívül egyaránt.

A Centrum évente előadóművészek százait hívja meg. Látogatóinak száma mintegy 30 000, és megközelítőleg 150 különböző projektet szervez. Köztük az Emanacje Fesztivált, ami az egyik legnagyobb zenei rendezvény Lengyelországban. A fesztivál megnevezése a latin „emanáció” kifejezéssel van összefüggésben, ami isteni kisugárzást, kiáramlást jelent és összetett filozófiai-teológiai fogalom.

A Centrum az oktatásból is bőven kiveszi a részét, ez tekinthető egyik legfontosabb törekvésének. Épülete a koncerttermen kívül magában foglal 14 próbatermet és egy kamaratermet, könyvtárat, stúdiót, valamint szálláslehetőséget az előadók és a diákok számára. A Centrum workshopokat, szemináriumokat és mesterkurzusokat rendez minden korosztály legtehetségesebb előadói, karmesterei és zeneszerzői számára, gyakran nemzetközi híró művészeket kérve fel a hallgatókkal való közös munkára. A hosszú távú együttműködést, a partnerek és előadók listáját olyan elismert együttesek gazdagítják, mint a berlini Schaorun Ensemble vagy a Shanghai Quartet. Az átfogó oktatási program egyformán összpontosít a technikai és interpretációs készségek fejlesztésére, valamint a zene történetének és filozófiájának bemutatására. A projekt ötletgazdája és a Centrum védnöke Krzysztof Penderecki zeneszerző és karmester. Elsődleges személyes célja az volt, hogy teret biztosítson a diákoknak az előadóművészekkel való kapcsolatteremtésre, fejlesztve ezzel a kreativitásukat és szellemi képességeiket, kialakítva bennük az érett művészi gondolkodást.

A kivételes légkört én is megtapasztalhattam tavaly novemberben, mikor egy európai fiatalokból álló zenekar turnéjának első állomásaként a Penderecki Centrum színpadára állhattam. Fiatal zenészként megtiszteltetésnek éreztem, hogy ezen a helyen, népes közönség előtt szerepelhetek. A Krakkói Zeneakadémia – hasonlóan más lengyelországi akadémiaéhoz – rendszeresen kínál ilyen lehetőségeket a tanulóknak, legtöbbször neves művészek közreműködésével. Ez alkalommal például Will Sanders holland kürtművész és professzor vezényelt, aki Maastrichtba és Karlsruheba is elvitt bennünket. Ugyanis nemcsak Krakkóban, hanem ezekben a városokban is oktat, és zenekarunk tagjai is ezekről a helyekről verbuválódtak.

A centrum madártávlatból

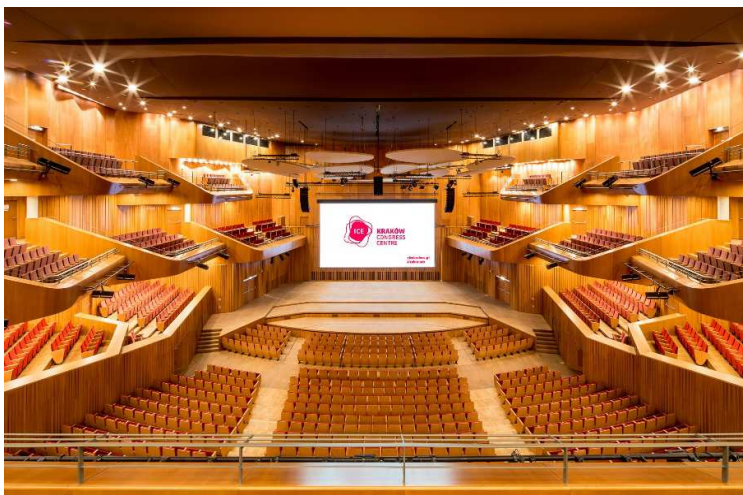

Koncertterem a Centrumban

Az ICE Kraków Kongresszusi Központ a város egyik üzleti és kulturális zászlóshajója. A Wisztula (*Wisła*) partján, a Wawel királyi várral szemben fekvő épület szinte bármilyen eseménynek képes otthont adni a nemzetközi kongresszusoktól és konferenciáktól kezdve a zenei rendezvényeken, koncerteken át a legkülönfélébb kulturális előadásokig, legyen az opera-, balett- vagy színházi előadás.

Az ICE Kraków az a hely Kis-Lengyelország fővárosában, ami képes nézők hatalmas tömegét is befogadni. Az előadóterem szépsége – fokozva a koncertélményt – hozzájárul az előadások sikeréhez. 2000 látogató befogadására képes, s az építésénél használt technológiai és építészeti megoldásoknak köszönhetően nemzetközi viszonylatban is a koncerttermek élvonalába tartozik. Kamaraterme további 300, színházterme 600 férőhelyes nézőtérrel rendelkezik. Előbbi a mozdítható akusztikus falak segítségével akár két különálló teremre is osztható. Utóbbinak az a különlegessége, hogy kiállítások és bankettek alkalmával az összecukható színpad elrejtésével növelni lehet a rendelkezésre álló teret. A konferenciateremből és annak háromszintű előcsarnokából az üvegfalakon át rálátás nyílik a Wawel lenyűgöző középkori falaira és tornyaira, ami ugyancsak növeli a látogatói élményt.

Kívülről már többször megcsodáltam a hatalmas épületet, hiszen a város legtöbb magaslati pontjáról jól látható. Decemberben azonban végre alkalmam adódott belül is körbenézni, köszönhetően annak, hogy Alessandro Safina olasz operaénekes koncertjén én játszhattam a hárfaszólamokat. A szereplést szintén az akadémiai szervezésnek köszönhetem. A város kulturális igénye igazolja a Kongresszusi Központ létjogosultságát, Alessandro Safina is teltház előtt énekelt, hatalmas sikert aratva. Bizonyos tehát, hogy a létesítmény mind a művészek, mind a vendégek legmagasabb igényeit képes kielégíteni. Utóbbiaknak egyébként sem a parkolási lehetőségek, sem az odaút miatt nem érdemes aggodalmaskodniuk. A mélygarázs autók százait képes befogadni, a bejárat 50 méteres körzetében pedig busz- és villamosmegálló is található. A központ szomszédságában egyébként egy másik üvegpalatát is felhúztak. Ez a Krakkói Opera új épülete, de ebben még nem jártam.

Az ICE Kraków lenyűgöző belső tere

Lépcsőház

A homlokzati rész a Visztula partján

Krakkóban tehát – ahogy más lengyel nagyvárosokban is – pezseg a zenei élet. Ehhez pedig nagyban hozzájárulnak a Zeneakadémia nyújtotta lehetőségek, hazai és külföldi fiatalok tömegeit csábítva arra, hogy karrierjük alapjait itt fektessék le. 2018. április 11-13-án például a Chicagói Filharmonikusok koncerteznek és tartanak mesterkurzusokat! A professzorok és tanárok mind az ország legelismertebb művészei közé tartoznak – első helyen magát Pendereczkit kell megemlíteni, de elfogultan saját mesteremet, Irena Czubek-Davidsont is említhetem, aki a Krakkói Filharmonikusok szólóhárfa. Néhány tanszakon nemzetközi hírű, külföldi zenészek tanítanak vendégprofesszorként. Közéjük tartozik a korábban már említett Will Sanders kürtművész-professzor, vagy Florence Sitruk, a bloomingtoni Jacobs School of Music hárfatanára, aki a legnagyobb nemzetközi hárfaversenyek állandó zsűritagja és művészeti vezetője. A Szegedi Hárfaversenyről a magyar közönség is ismerheti. A külföldiek – akik nem ritkán maguk is fellépő művészek a világ színpadain – két-három havi rendszerességgel tartanak órákat, és különféle technikai eszközökkel is folyamatosan tartják a személyes kapcsolatot a diákjaikkal.

A Zeneakadémia jelenlegi épülete Krakkó egyik érdekessége. Az Óváros (*Stare miasto*) és az azt övező híres Planty park találkozásánál fekvő hatemeletes ház legfelső emeletéről belátható a város egésze. Itt található az iskola olcsó, ugyanakkor fantasztikus étkezdéje, amelyből még télen is olyan panoráma nyílik, ami felvidítja az embert. Azonban négy-öt év múlva már egy teljesen más helyszín ad otthont az intézménynek néhány kilométerre innét. Tervezik ugyanis, hogy egy majd 12 milliárd forintos (160 millió złoty), a mi Liget Budapest Projektünkhöz hasonló beruházás keretében lenyűgöző épületkomplexumot építenek a Visztula partjára, és ideköltöznek. A lengyel származású amerikai építész, Frank Gehry terveit már el is fogadta az egyetem vezetősége, így várhatóan két éven belül elkezdik az építkezést. A tervnek különlegessége egyébként a hatalmas koncertterem, melyben a közepén lévő színpad körül koszorúként fonódva helyezkednek majd el a széksorok és a páholyok.

A tervezett új akadémiai épületek zöld növényekkel borítva. A háttérben fent a királyi vár (Wawel) sziluettje fénylik, balra a Visztula.

A tervezett akadémiai koncertterem digitális képe

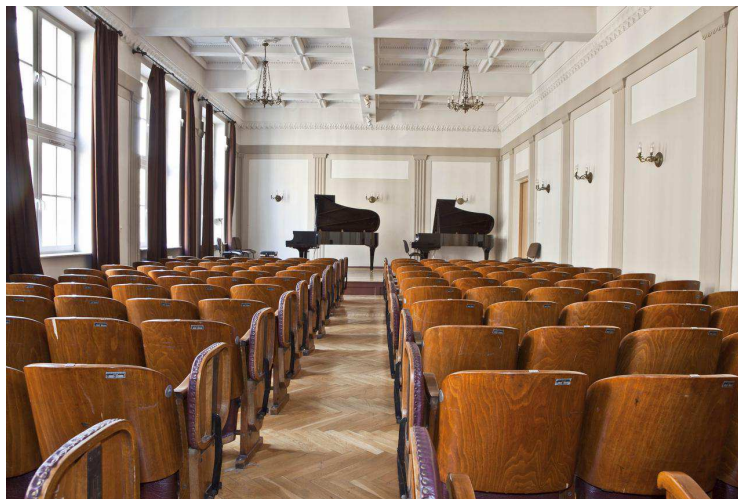
Az egyetemi élet – főleg a külföldieknek – mindig költséges. Az itt tanulók anyagi terheit és az önállósodás kezdeti nehézségeit viszont nagyban csökkenti a tandíjmentesség, a kiváló ösztöndíj-lehetőségek és az olcsó (40 000 Ft/hó), de szállodai minőségű, fürdővel, teakonyhával felszerelt kollégiumi apartmanok, melyekben egy vagy két tanuló él. A kollégium két kilométerre van a Zeneakadémiától. Útközben számos csodás pékség (*piekarnia*) és cukrászda (*cukiernia*) működik, ami nehezen magyarázhatóvá teszi a lengyel emberek soványságát. A kollégiumban próbahelyiségek is találhatóak, ha nagyobb létszámú, közös gyakorlásra van szükség.

Évente lehet pályázni az Akadémia saját rektori ösztöndíjára, amit az előző tanév koncertjei, fellépései és a tanulmányi átlag alapján ítélnék oda a diákoknak. A legtöbben tehát tandíjmentesen tanulhatnak, mert a lengyel állam nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a világ értelmiségében legyen egy olyan réteg, amelyik jól ismeri és szereti az országot. Ezen felül megkövetelik a rendszeres munkát, és pontrendszerrel, illetve az ez alapján fizetett támogatással honorálják a szorgalmat. Az én közepes mértékű ösztöndíjam – amit kitűnő bizonyítvánnyal és számos igazolt fellépéssel, hárfaversennyel stb. lehetett megszerezni – a kollégiumi szállás és az ebéd költségeit fedezi. Esetemben nagy szerencse volt, hogy

szerepelhettem bizonyos magyar színpadokon (pl. MÜPA) és a tévében, mert ezeket magas pontszámokkal jutalmazták.

Kollégiumi lakószoba

Gyakorló- és előadóterem a kollégiumban

Krakó tehát a zene és kultúra terén az utóbbi évek dinamikus fejlődését tudja maga mögött, az elkövetkező időszakban pedig a tervek szerint még nagyobb lendületet vesz a város fejlődése. A lengyel zenei képzés minősége megkérdőjelezhetetlen, a kulturális élet szintűgy az európai elithez tartozik. Örülök, hogy a részese lehetek ennek, és minden továbbtanulónak szeretettel tudom ajánlani az itteni lehetőségeket!

Hivatkozások:

Penderecki Centrum: <http://penderecki-center.pl/>

ICE Kraków: <http://www.icekrakow.pl/>

Az Akadémia közbeszerzése: <http://archinea.pl/nowy-zespol-budynkow-akademii-muzycznej-krakowie-koncepcja-konkursowa-pracowni-plus3-architekcyj/>